

Надія Шведюк,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Житомирського державного університету ім. Івана Франка

Ганна Хворова,
кандидатка педагогічних наук,
професорка кафедри психології, логопедії
та інклюзивної освіти
Житомирського державного університету ім. Івана Франка

ЛОГОРИТМІКА ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У даний час загальне недорозвинення мовлення є найбільш поширеним порушенням, що зустрічається у дітей дошкільного віку. Порушення мовленнєвої функції негативно відбиваються на формуванні комунікативної компетентності дошкільників. Відставання в розвитку мовлення, його незрілість у кожної дитини супроводжується уповільненим розвитком окремих психічних функцій, емоційною нестійкістю в поведінці, що створює складності при спілкуванні, а також гальмує розвиток комунікативних навичок у дітей [4, с. 14].

Особливо корисною логоритміка є для дітей з особливими освітніми потребами (ООП), оскільки вона стимулює мовленнєву активність і загальний розвиток через музичні вправи. Водночас, сприяє інтеграції кількох важливих аспектів розвитку (мовлення, моторика, соціалізація) через музичну гру і рух [1, с. 57].

Аналіз наукової літератури показує, що кількість дітей із складною структурою дефекту мовлення в останній час збільшилось. Збільшення числа мовленнєвих порушень є результатом таких несприятливих факторів, як забруднення екології, дестабілізація в соціальному середовищі, зростання відсотка родових травм та післяпологових ускладнень, збільшення кількості захворювань і патологій, які впливають на здоров'я та психічний розвиток дитини [3, с. 55].

Тому наразі головним завданням є не лише вчасне діагностування існуючої проблеми, а й правильний вибір шляхів корекції. У процесі логопедичного впливу традиційні

загальноприйняті психолого-педагогічні методи в багатьох випадках перестали приносити бажані результати і в процесі навчання, і в процесі спрямованої корекції. Проте на тлі комплексної логопедичної допомоги використання нетрадиційних методів і прийомів оптимізує процес корекції мовленнєвих порушень та удосконалює процеси всіх сторін мовлення дітей з ООП.

Дошкільний вік є синситивним для розвитку сприйняття, яке служить формуванню пам'яті, мислення, уваги. В основі розвитку вищих функцій лежить складний процес інтеграції зовнішнього світу у внутрішній. "Розвиток сприйняття різних модальностей створює першооснову, на якій починає формуватися мова". (Л.С. Виготський) [2, с. 23]. Тому при різних порушеннях доцільно приділяти увагу розвитку сприйняття.

Виправляємо недоліки загальної мовленнєвої моторики за допомогою логоритміки, яка є однією із складових корекції мовлення у дітей. Логоритміка - це комплекс вправ, завдань, ігор, у яких поєднуються музика і рухи, музика і слова, музика, слова і рухи. І все це спрямовано на виконання корекційно-виховних та оздоровчих завдань [5, с. 65]. В результаті систематичних занять дитина легше та швидше оволодіває мовою.

Основні цілі логоритміки для дітей з ООП:

- розвиток мовлення: вправи спрямовані на стимулювання мовленнєвого апарату та корекцію звуковимови;
- покращення координації та моторики: музичні рухи допомагають розвивати грубу та дрібну моторику, що важливо для дітей з порушеннями рухового апарату або затримками в розвитку;
- корекція ритму: діти вчаться слідувати ритму музики, що допомагає покращити увагу, зосередженість і сприйняття часу;
- соціалізація: логоритмічні заняття часто проводяться в групах, що сприяє взаємодії з іншими дітьми, розвитку навичок спілкування та емоційної взаємодії;
- покращення емоційного стану: музика позитивно впливає на емоційний фон дитини, знижуючи тривожність, підвищуючи самооцінку та забезпечуючи почуття радості від руху та взаємодії;

Для яких дітей з ООП підходить логоритміка:

- дітей з порушеннями мовлення (дислалія, заїкання, затримка мовленнєвого розвитку);
- дітей з аутизмом або іншими порушеннями спектра аутизму;
- дітей з порушеннями моторики або координації;
- дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР);
- дітей з синдромом Дауна або іншими генетичними особливостями;
- дітей з гіперактивністю або синдромом дефіциту уваги.

Приклади вправ з логоритміки:

1. Пісні з рухами: діти співають пісні й одночасно виконують прості рухи (плескають в долоні, тупотять ногами). Це допомагає розвивати координацію та мову.

2. Гра на музичних інструментах: використання простих інструментів (барабанів, трикутників) дозволяє дитині навчитися відчувати ритм і слідувати музичним вказівкам.

3. Танцювальні вправи: простий танець під музику допомагає розвивати моторику та сприйняття ритму.

4. Ігри на концентрацію уваги: наприклад, дитина виконує рух лише на певний звук (плескання або удар барабану), що тренує слухову увагу.

Заняття з логоритміки повинні бути адаптовані під індивідуальні потреби дитини: темп, складність рухів та завдань можуть варіюватися. Важливо, щоб дитина отримувала позитивні емоції та мотивацію до занять через гру та музику. Викладачі мають створювати комфортну і підтримуючу атмосферу, щоб діти могли вільно висловлювати свої емоції та переживання через музику і рух.

Отже, логоритміка є ефективним інструментом для розвитку та корекції мовлення, моторики, емоційного стану й когнітивних функцій у дітей з особливими освітніми потребами. Завдяки поєднанню музики та рухових вправ, цей метод сприяє покращенню координації, стимулює мовленнєву активність та підвищує здатність дитини до соціальної взаємодії. Логоритміка допомагає дітям з порушеннями розвитку, аутизмом, затримками мовлення та іншими особливостями краще адаптуватися в соціальному середовищі, підвищує їх самооцінку та покращує емоційний фон. Інтеграція логоритмічних занять у програму розвитку дітей з ООП значно підвищує ефективність корекційної роботи, забезпечуючи комплексний підхід до гармонійного розвитку дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гандзюк С. П. Весела логоритміка. Методичний посібник. М. : Нетішин, 2009. 85 с.
2. Діти з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі / навчально-методичний посібник / авт.: Н. Ярмола, Л. Коваль-Бардаш, Н. Компанець, Н. Квітка, А. Лапін. К. : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 208 с.
3. Марченко І. С. Спеціальна методика розвитку мовлення.(логопедична робота з розвитку корекції порушень мовлення у дошкільників). Київ : Видавництво дім "Слово", 2017. 312 с.
4. Сучасні проблеми логопедії та реабілітації: матеріали VII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (15 лютого 2018 року, м. Суми). Суми : ФОП Цьома С.П., 2017. 198 с.
5. Трофименко Л. І. Шляхи подолання загального недорозвитку мовлення у дітей дошкільного віку: монографія. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 104 с.
6. Шеремент М. К. Логопедія. Підручник. Друге видання, перероблене та доповнене. К. : Видавничий Дім "Слово", 2010. 376 с.